

- формування понять про еквівалентну і безеквівалентну лексику;
- формування та розвиток умінь використання іноземної мови як інструменту міжкультурного спілкування;
- навчання вмінню адекватно описувати свою культуру іноземною мовою;
- навчання стратегіям самонавчання на основі використання дистанційних засобів навчання іноземних мов (включаючи спілкування з представниками інших культур через систему Інтернет).

Отже, під час вивчення іноземних мов у майбутніх фахівців необхідно формувати крім мовної та мовленнєвої компетенцій, також й інтеркультурну компетенцію, тобто вміння взаємодіяти у визначеному ситуативному контексті засобами іноземної мови з орієнтацією своєї мовленнєвої поведінки на іноземного адресата із врахуванням соціокультурних особливостей країни, мова якої вивчається.

У світовій практиці існують різні моделі полікультурної освіти, в яких враховані вимоги до змісту й організації навчально-виховного процесу в умовах полікультурності. Найвідомішими є: дидактична, яка ґрунтується на припущенні про те, що розуміння культури приходить із знаннями історії, традицій і звичаїв, необхідними для ефективного взаємодії з її представниками; експериментальна, основа якої – переконання, що найбільше знань люди беруть із власного досвіду, наприклад, з особливого роду активності і рольових ігор-симуляцій, які створюються для того, щоб виявити проблемні ситуації при підготовці або в процесі міжкультурної взаємодії; культурно-специфічна, що дозволяє студентам зрозуміти принципи взаємодії з представниками конкретної культури, або специфіку цієї культури; загальнокультурна: приводить до усвідомлення того, що існують психологічні явища (негативні стереотипи, упередження і т.п.), які заважають гармонійним міжнетнічним відносинам; когнітивна (робить акцент на отриманні учнями інформації про культури і міжкультурні відмінності); емоційна, орієнтована на трансформацію установок, пов'язаних з міжкультурною взаємодією, відчуттями людей по відношенню до «інших» (від упередженості до толерантності або навіть до активної діяльності, спрямованої на розвиток близьких взаємостосунків); поведінкова, покликана формувати вміння і навички, що підвищують ефективність спілкування.

Висновки. Впровадження полікультурної освіти у процес підготовки фахівців надасть можливість сформувати у них вміння жити в умовах інтеркультурності. Формування полікультурної компетентності студентів сприятиме розширенню загальної та професійної культури; надасть можливість набути знань, умінь та навичок, необхідних для взаємодії з людьми, які належать до різних культурних груп; сприятиме розвитку особистісних якостей та ціннісних орієнтацій, які притаманні людині, що живе в умовах культурного розмаїття.

Література:

1. Багатокультурність і освіта. Перспективи запровадження засад полікультурності в системі середньої освіти України. Аналітичний огляд та рекомендації / За ред. О.Гриценка. – К. : УЦКД, 2001. – 96 с.
2. Белогуров А. Ю. Фактор поликультурности в контексте этнонациональной стратегии развития российского образования / А. Ю. Белогуров // Проблемы поликультурного образования: Международный сборник научных статей. – Махачкала : ДГУ. – 2001. – С. 43–51.
3. Волкова Н. П. Педагогіка: [посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Н.П. Волкова. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
4. Зимняя И. А. Педагогическая психология: [учеб. для вузов] / Изд. второе, доп., испр. и перераб. / И. А. Зимняя. – М. : Логос, 2000. – 384 с.
5. Сафонова В. В. Культуроведение и социология в языковой педагогике / В. В. Сафонова. – Воронеж : Истоки, 1992. – 430 с.
6. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование: концепция развития индивидуальности в диалоге культур / Е. И. Пассов. – Липецк : ЛГПИ – РЦИО, 2000. – 204 с.
7. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / [Бартенева І.О.; Богданова І.М.; Бужина І.В. та ін.]. – Одеса: ДПУ імені К.Д. Ушинського, 2002. – 344 с.
8. Management in English Language Teaching / [White R., Martin M., Stimpson M., Hodge R.]. – Cambridge University Press, 1995. – 348 p.

УДК 811.111

І. П. Волощук, О. Ю. Соцька,

Національний Технічний Університет України «Київський політехнічний інститут» ім. І. Сікорського, м. Київ

СЕМАНТИЧНІ ПОЛЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ФАХОВОЇ МОВИ ЕКОЛОГІЯ: ФРЕЙМОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

У статті розглядається новий ракурс опрацювання концептів фахової мови «екологія» на засадах корпусної лінгвістики, що дає змогу змодельовати принципи концептуалізації понять в галузі екології, які сьогодні динамічно з'являються і актуалізувати їх в фаховій мовній семантиці для забезпечення розуміння в процесі мовної комунікації. Увага зосереджується на уточненні поняття «екоконцепт», що є системою когнітивних знань, понять екології, яка актуалізується лексико-семантичним полем екології, в якому на основі корпусної лінгвістики виділяється ядро та приядерна зона (периферія).

Ключові слова: фреймова семантика, корпусна лінгвістика, семантичне поле, екоконцепт, ядерні та периферійні терміни.

СЕМАНТИЧЕСКИЕ ПОЛЯ ТЕРМИНОЛОГИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ЯЗЫКА ЭКОЛОГИЯ: ФРЕЙМОВАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ

В статье рассматривается новый ракурс обработки концептов профессионального языка «экология» на основе корпусной лингвистики, что позволяет смоделировать принципы концептуализации понятий в области экологии, которые сегодня динамично появляются и актуализировать их в профессиональной языковой семантике для обеспечения понимания в процессе речевой коммуникации. Внимание сосредотачивается на уточнении понятия «экоконцепт», которая представляет собой систему когнитивных знаний, понятий экологии, которая актуализируется лексико-семантическим полем экологии, в котором на основе корпусной лингвистики выделяется ядро и приядерная зона (периферия).

Ключевые слова: фреймовая семантика, корпусная лингвистика, семантическое поле, экоконцепт, ядерные и периферийные термины.

SEMANTIC FIELDS OF ECOLOGY PROFESSIONAL LANGUAGE TERMINOLOGY: THE FRAME ORGANIZATION

In the article a new perspective of concepts study in «ecology» professional language is discussed on the basis of corpus linguistics. This allows to simulate the principles of the knowledge conceptualization in the field of ecology, which are dy-

namically appearing now and also to actualize them in the professional language semantics for providing the insight in the process of communication. Moreover, the attention is paid to the study of the notion «ecoconcept» and figuring out which terms/phrases can be related to their core, and which ones to the periphery.

For the corpus analysis of semantic fields of ecology professional language the system of relations between terms, professional words, semiterms, buzzwords, general scientific terms, interindustrial terms, industry specific terms, econeologisms and nomenclature is considered which actualize categorical apparatus of ecology. The computer componential analysis of the environmental term lexis is carried out, the parameters of which were the following points to figure out: frequency of terms usage in ecology texts; semantic combinations of terminological word collocations in ecology texts on the basis of paradigmatic and syntagmatic relations.

Key words: framing semantics, corpus linguistics, semantic field, ecoconcept, core and peripheral terms.

Постановка проблеми: Розв'язання проблем стандартизації та перекладу галузевих термінологічних систем, розширення їх меж, збільшення кількості термінів, які входять до них, дослідження їх етимології та функціонування є нагальними питаннями вивчення сучасного термінознавства. Враховуючи міждисциплінарний підхід сучасної лінгвістичної парадигми, що зумовлює використання понятійного апарату та залучення результатів дослідження різних галузей знань, ми використали засади корпусної лінгвістики в наших лексикографічних дослідженнях. Крім того, засади корпусної лінгвістики дають спробу змоделювати принципи концептуалізації понять в галузі екології, які нині динамічно з'являються і актуалізувати їх у фаховій мовній семантиці для забезпечення розуміння в процесі мовної комунікації.

Метою нашої розвідки став аналіз найбільш часто вживаних термінів та термінологічних словосполучень у сфері екології на засадах корпусної лінгвістики, а також їх граматична та лексична сполучуваність. Результати дослідження дадуть змогу з'ясувати, які терміни/словосполучення відносяться до ядра, а які – до периферії термінолексики галузі екології, а також виділити певні семантичні поля, спираючись на положення слів в мові (часто вживані відносяться до центру, тобто ядра словникового запасу мовців, а рідко вживані – до периферії відповідно).

Предметом нашої розвідки є дослідження семантичних полів екологічної термінології, з'ясуванні їх структурно-семантичних особливостей, шляхів утворення та концептуалізації.

Відповідно ми поставили наступні завдання: визначити семантичні поля фахової мови «екологія» на основі синтагматичних та парадигматичних відношень між термінами на засадах корпусної лінгвістики, визначити структурні особливості термінів і термінологічних словосполучень, що утворюють певні «екоконцепти», визначити поняття екологічний концепт на засадах корпусної лінгвістики. Поняття «терміносистема» визначається термінологами Т. Р. Кияком, А. С. Дяковим, О. І. Білодідом, О. М. Вакулєнко, І. С. Квитко, І. М. Лейчиком, як упорядкована єдність термінів будь-якої галузі, що набуває ознак системності у процесі розвитку науки й техніки, і терміни якої пов'язані один з одним на поняттєвому, лексико-семантичному, словотвірному та граматичному рівнях. У своїй роботі Е. Г. Балюта зазначає, що у словниковому складі англійської мови виділяється сегмент екологічного лексикону, який є особливою лексико-семантичною підсистемою мови з ядерною екологічною термінологією, периферійними термінологічними одиницями, суміжною (поліфункціональною термінологією), а також шар не термінологічної лексики, що обслуговує процеси, пов'язані із збереженням природи і суспільства [1]. Ми спираємося на думку Г. Бевзо, котрий зазначив, що системність екологічних термінів підпорядковується, з одного боку, внутрішнім закономірностям мовної системи, а з другого – відбиває структуру понять екологічної галузі знань, що описується цими термінами [2, с. 83]. Крім того особливою англійською термінологією галузі екології є те, що категоріальний склад екології визначається її здатністю поєднувати два світи – природний та соціальний. А тому до її базових понять входять як терміни, що породжені власне екологією (бріобріонт – *bryobryont*, метабіоз – *metabiosis*), так і ті, що дають можливість семантично визначити певні прояви людської діяльності (утилізація – *recovery*, очищення повітря – *air cleaning*, фільтрування води – *water seepage*, переробка радіоактивних відходів – *radioactive waste reprocessing*).

За семантичними ознаками терміносистема фахової мови екології представлена як термінами, які обслуговують термінологічні поля суміжних природничих наук: біології – *biocenosis* – біоценоз, *monophage* – монофаг, *organism* – організм, *effective breeding population* – репродуктивна популяція; географії – *geographic range* – ареал, *zone* – зона, *landscape* – ландшафт, *desert* – пустеля, *relief* – рельєф; фізики – *magnitude* – амплітуда, *spectrum* – спектр, *pressure* – тиск тощо, так і складеними (композицями) і складними за структурою термінами (термінологічними словосполученнями), які комплексно виражають власне екологічну семантику: *anthropogenic relief* – антропогенний рельєф, *autecological range* – аутоекологічний ареал, *basic spectrum* – базовий спектр, *cultural technogenic landscape* – культурний техногенний ландшафт [7].

Як відомо, лексико-семантичні поля базуються на парадигматичних та синтагматичних відношеннях і представляють собою сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ. Вони функціонують як певний лінгвістичний контекст для розуміння мовних значень. Для розуміння значення окремого терміну перекладач має знати місце терміну в семантичному полі, значення терміну можуть бути не чіткими, якщо не з'являються їх «концептуальні сусіди», що претендують на свою частину понятійного поля і вони дають змогу виділити межі значення терміну. Водночас структурно-семантична системність термінів на позначення екологічних понять досягається шляхом утворення горизонтальних термінологічних рядів, що групуються навколо стрижневого терміна або терміноелемента – виразника родового поняття (*phytobentos* – фітобентос, *phytomelioration* – фітомеліорація, *phytoplankton* – фітопланктон, *phytogenic medium* – фітосередовище, *phytosphere* – фітосфера, *phytocoenosis* – фітоценоз) – горизонтальний ряд, в якому класифікаційну функцію виконує терміноелемент (словотворчий елемент) грецького походження *phyto* що у складних екологічних термінах вказує на зв'язок з поняттям «рослина».

Оскільки сьогодні мова не стоїть на місці, а кожного дня динамічно розвивається, виникає потреба у фіксуванні певних мовних змін. Цим та іншими питаннями займається корпусна лінгвістика, на засадах якої і створено цю роботу. Отож, **корпусна лінгвістика** – розділ мовознавства, що вивчає створення, обробку та використання корпусів, що є електронним впорядкованим, організованим й оформленим зібранням текстів, котрі повно відображають повсякденні реалії мовців. За останнє десятиліття корпусна лінгвістика швидко прийняла той досвід, який був накопичений в інших достатньо розвинених галузях, що об'єднуються терміном АОТ (автоматична обробка тексту), або ж АРТ (автоматичне розуміння тексту), корпусна лінгвістика сьогодні має дві лінії розвитку – лінгвістичний аналіз тексту і інформаційний аналіз тексту.

Інформаційний аналіз тексту реалізується в системах типу ІПС (інформаційно-пошукові системи), а лінгвістичний аналіз тексту прагне інтерпретувати, виявити сенс тексту, при цьому лінгвістичний аналіз характеризується локальністю, тобто проходить в рамках однієї пропозиції. Для корпусного аналізу семантичних полів фахової мови галузі екологія ми розглянули систему відношень між термінами, фаховими словами, напівтермінами, професійними словами, професійні

жаргонізмами, загальнонауковими термінами, міжгалузеві термінами, вузькогалузеві термінами, професіоналізмами, еко-неологізмами та номенклатурою що актуалізують категоріальний апарат галузі екології.

Для нашого дослідження **було відібрано** 11 англomовних наукових текстів екологічної спрямованості, які вміщували в собі більше 21000 слів. Загальна кількість типів слів (одна конкретна форма слова) є 3998. Кількість tokenів – 20663. Тексти були присвячені різноплановим темам у сфері екології, починаючи від глобального потепління та руйнування озонового шару до екологічних гіпотез. Даний корпус є термінологічним, оскільки дає інформацію про екологічні факти та одномовним. Корпус вважається спеціалізованим, оскільки він створений для спеціальних лінгвістичних цілей. Жанр даних статей – публіцистичний. Корпус є динамічним, тому що ми можемо завантажувати статті до нього, спостерігаючи за діахронічним розвитком мови кожного дня. Тексти в корпусі є повними, були відібрані в період з 2000 по 2016 рік, оскільки сфера екологічних досліджень є дуже динамічною. В ході дослідження було задіяно програму AntConc, яка вважається однією з найбільш зручних мультиплатформ програмного забезпечення для першого порядку корпусів.

Користуючись програмою AntConc, ми завантажувемо електронний документ в форматі txt із вищевказаними статтями. Потім підраховуємо кількість слів та tokenів в даному корпусі. Після цього, на екрані бачимо список найбільш вживаних слів. Натиснувши на них, відкриваються всі можливі варіації його вживання із іншими словами/словосполученнями/фразами. За допомогою панелі управління ми можемо обирати в меню конкорданси, кластери, N-грами та інше. Беручи до уваги одне слово (натиснувши на нього), маємо можливість спостерігати зміну відтінків значення в контексті, а також сполучуваність із іншими словами/словосполученнями.

Наприклад проаналізувавши найуніверсальніше слово *ecology*, то бачимо, що найбільш вживаними словосполученнями є *ecology creativity*, *ecology effectiveness*, *ecology business plan*, *ecology journal*. Сфера вживання – публіцистика та наука. Говорячи про слово *protection*, результати показують, що часто вживаються вирази *environmental protection and management*, *state protection and temporary protection*. Згідно прикладам, найтипівшим зв'язком даних словосполучень є N+Adj.

Таким чином, корпус є систематизований алфавітний масив ядерної лексики. Пропоноване лексикографічне дослідження дає можливість виявити основні тенденції в розвитку ядерної лексики, забезпечити доступність корпусу за рахунок електронної системи пошуку, а також зберігати великий обсяг інформації за рахунок гіперпосилань.

З огляду на семантику проаналізованих термінів, їх відношень та функціонального призначення за допомогою корпусної лінгвістики, ми взяли вже готову класифікацію поділу поняттєвої бази екології на семантичні поля С. В. Овсейчик, щоб зробити порівняльний аналіз (співпадіння та релевантності лексико-семантичних груп) на основі корпусної лінгвістики. На жаль, за допомогою корпусної лінгвістики неможливо виділити семантичні поля, оскільки корпус – це електронне впорядковане, організоване й оформлене зібрання текстів. Проте на противагу цьому, завдяки корпусній лінгвістиці можна знайти приклади в корпусі із використанням даної лексики, щоб перевірити живаність та сполучуваність в науково-технічній літературі та художній. Дані семантичні поля було виокремлено на основі головних напрямків та сфер в галузі екології.

1) назви дій та процесів (*adaptation* – адаптація, *soil buffering* – буферність ґрунту, *biological corrosion* – біокорозія, *plant introduction* – інтродукція рослин);

2) назви властивостей, характеристик, здатностей (*ecological valency* – екологічна валентність, *radioactivity* – радіоактивність, *saprobity* – сапробність);

3) назви на позначення величин, показників, сталих коефіцієнтів (*ecological norm* – екологічний норматив, *exchange capacity* – ємність поглинання, *aridity index* – індекс аридності);

4) назви одиниць вимірювання (*Becquerel* – бекерель, *Baire* – бер, *Gray* – грей, *Sievert* – зіверт);

5) назви методів та методик дослідження екологічних явищ (*transect method* – трансектний метод, *natural analogue method* – метод природних аналогій, *ecological sequence method* – метод екологічних рядів);

6) назви приладів, пристроїв для дослідження екологічних явищ (*anemoscope* – анемоскоп, *humidimeter* – гігрометр, *precipitation gauge* – дощомір, *pyranometer* – піранометр, *pyrheliometer* – піргеліометр, *solarimeter* – соляриметр);

7) назви екологічних законів, принципів, правил, теорем (*Kioto protocol*, *Allen's rule* – правило Аллена);

8) назви наук, наукових напрямків, галузей (*ecologicalistics* – екологістика, *ecochemistry* – екохімія, *technoecology* – техно-екологія, *ecological policy* – екологічна політика);

9) назви об'єктів дослідження (*anthropogenic system* – антропосистема, *benthal* – бенталь, *environment* – довкілля, *anthropogenic relief* – антропогенний рельєф) [7].

Було з'ясовано, що лексико-семантичні поля пов'язані між собою. Одним із засобів міжпольових зв'язків є багатозначні слова, полісемічні терміни, які окремими своїми значеннями належать до різних полів. Зв'язок між полями забезпечує безперервність семантичного простору, який об'єднує всі поля в одну лексико-семантичну систему мови. Лексико-семантична система кожної мови є унікальною, неповторною завдяки стійкості парадигматики і синтагматики. Водночас лексико-семантичне поле має ієрархічну будову. Воно складається з лексико-семантичних груп, а лексико-семантичні групи з менших за обсягом мікросистем – синонімічних рядів, антонімічних пар, гіперо-гіпонімів, конверсивів тощо.

З точки зору когнітивного підходу семантика слів корелює з певними когнітивними контекстами – когнітивними доменами, структурами, блоками знань, які стоять за цими значеннями і забезпечують їх розуміння. В теорії фреймової семантики Ч. Філмора простежується ідея категоризації мови і світу, яка відбувається за допомогою певних когнітивних фреймів (семантична репрезентація знань): образно-схематичних (частина-ціле), пропозиціональних (пропозиція, сценарій, паутина ознак), метафоричних, метонімічних, символічних. [9, с. 59]. Під фреймовою семантикою розуміють метод дослідження взаємодії семантичних значень, структур знань та мисленевого простору. Враховуючи положення когнітивістів про те, що семантика визначається контекстами семантичних полів, і для розуміння значення слова треба знати його місце в цьому полі і інших слів, що входять до даного поля, спробуємо з'ясувати ядерні і периферійні терміни, що вербалізують «екоконцепт».

Аналізуючи концепт з точки зору когнітивної лінгвістики, О. С. Кубрякова визначає його як засіб пояснення «ментальних ресурсів» людської свідомості; вона звертає увагу на природу та функціональність концепту, наголошуючи на його ключовій ролі у формуванні «концептуальної системи та мови мозку», а відтак і мовної картини світу людини [5, с. 90]. Подібного погляду дотримується і В. А. Маслова, яка розглядає концепти як «ментальні сутності». Проте вона визнає, що когнітологи ще не можуть пояснити походження і виникнення концептів, вони лише узагальнюють процес утворення смислів [6, с. 30]. В той час С. А. Жаботинська розглядає концепт як будь-яку оперативну одиницю мислення, яка може мати, а може й не мати чіткої логічної форми [4, с. 14]. Узагальнюючи їх підходи, можна стверджувати що фрейм корелює з підходами до вивчення концепту і розглядається як каркас концепту, а мовна актуалізація фрейму представлена

семантичними групами слів. Спираючись на вищезазначене і враховуючи те, що наука екологія збагачується ґрунтовними науковими дослідженнями, поширенням категоріального апарату та поглибленням знань, що концептуалізуються певними «екоконцептами» цілком доцільним є дослідження екологічних термінів які утворюють як ядро так і периферію певного «екоконцепту» за допомогою корпусу. Спираючись на наше дослідження із корпусної лінгвістики, можна вважати, що саме воно дало можливість зробити комп'ютерний компонентний аналіз екологічної мовної картини, параметрами якого було з'ясувати:

1) частоту вживання термінів у текстах з екології;

2) семантичні комбінації термінологічних словосполучень у текстах з екології на основі парадигматичних та синтагматичних зв'язків.

Комп'ютерний аналіз дав можливість виділити найбільш частотні терміни та термінологічні словосполучення, які репрезентують універсальні та загальні екологічні поняття, явища, знання, – все те, що утворює ядро екоконцепта. Оскільки загальна кількість слів зі статтей екологічної тематики, які ми проаналізували, є 3998 артикулів, то комп'ютерний аналіз дозволив нам побачити, що найчастішим терміном виявляється *carbon footprint* оскільки воно вживається із більшістю слів в корпусі (повторюється 1251 раз). Цікавим фактом було і те, що найуживанішим словом після стало слово «*species*» – різновид, вид, порода. Частота його вживання становить 116 разів в контексті, а позиція в загальному рейтингу слів по частоті вживання є 18-а. Можна стверджувати, що воно й утворює ядро екоконцепта разом із словами «*environment*» – навколишнє середовище, яке повторюється 51 раз в статтях та є на 44-ому місці, *land degradation, salinization, habitat fragmentation, sustainable, pollutants*.

Ядро «екоконцепту» складають ключові лексеми *eco, green, friendly, bio, species, genetic, genomics, sustainable, hydro, solar, energy*, які виокремлено через словники, посібники, енциклопедії шляхом аналізу різних контекстів, а також беруться до уваги засади корпусної лінгвістики (компаративний аналіз корпусів з метою виявлення частотності вживання певних лексичних одиниць за обмежений або необмежений часовий відрізок). Прикладом можуть служити наступні слова: *ecology* – екологія, *ecologist* – еколог, *pollution* – забруднення, *protection* – захист. А периферія або приядерна зона «екоконцепту» являє собою конотативні, образні, оцінювальні та асоціативні характеристики екологічних понять, явищ та процесів. Візьмемо до прикладу слова, які називаються *happexlegomena* (слова, котрі вживаються лише один раз в корпусі і знаходяться в кінці всього списку за частотою вживаності). До такого типу слів належать наступні: *zealously* – завзято; старанно, *young* – молодий, *Yellowstone* – Йеллоустон, йеллоустонський *worst* – найгірший (найвища ступінь порівняння прикметників, від *bad*), *worsen* – погіршувати, *worldwide* – всесвітній, *zorillas* – плямистий тхір, *zooms* – амфетамін. Отже, можна зауважити, що вищезазначені терміни відносяться до периферійної ділянки екоконцепту за низькою частотністю їх вживання в галузі екології. Отже, підсумовуючи викладений у статті матеріал, можна зробити висновок, що термін «екоконцепт» – це багатомірне утворення, що включає не тільки понятійно-дефініційні характеристики, а й конотативні, образні, оцінювальні та асоціативні характеристики екологічних понять, явищ, процесів, тобто всього, що складає систему когнітивних знань в екологічній галузі. На нашу думку, завдяки екоконцепту організується та систематизується семантична репрезентація знань фахової мови екології.

Таким чином, екоконцепт – є системою когнітивних знань, понять екології, яка актуалізується лексико-семантичним полем екології, в якому на основі корпусної лінгвістики виділяється ядро та приядерна зона (периферія).

Подальшого дослідження потребує лексикографічна репрезентація семантичних полів фахової мови «екологія» на засадах корпусної лінгвістики як новий ракурс опрацювання концептів.

Література:

1. Балюта Е. Г. Еволюція «екологічної свідомості» та її вербалізація / Е. Г. Балюта // Держава та регіони. Серія : Гуманітарні науки. – 2015. – № 2. – С. 35–40. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/drgn_2015_2_9.
2. Бевзо Г. А. Джерела формування термінологічної системи екологічного дискурсу в англійській та українській мовах / Г. А. Бевзо // Філологічні науки. – 2014. – Книга 1. – С. 79–85.
3. Бондаренко Е. В. Картина мира: опыт лингво-когнитивного синтеза / Е. В. Бондаренко // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2004. – № 635. – С. 8–14.
4. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов / С. А. Жаботинская // Вісник Черкаського університету. – Сер. Філологічні науки. – 1999. – Вип. 11. – С. 12–25, 14.
5. Кубрякова Е. С. Концепт. Концептуализация / Е. С. Кубрякова // Краткий словарь когнитивных терминов. – М. : Филологическ. ф-т МГУ, 1996. – С. 90–94.
6. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика : Учебное пособие / В. А. Маслова. – М. : НТООО ТетраСистемс, 2004. – 256 с.
7. Овсейчик С. В. Формування української екологічної термінології : автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «українська мова» / С. В. Овсейчик – К. : Інститут філології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, 2006. – 20 с.
8. Розмарица І. О. Лінгвокогнітивні особливості комунікації у сфері екології (на матеріалі сучасної англійської мови): Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / І. О. Розмарица ; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 219 с.
9. Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания / Ч. Филлмор // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1988. – Вып. 23. – С. 52–93.

УДК 811.161.1'42

А. Р. Габидуллина,

Институт иностранных языков Донбасского гос. пед. университета, г. Бахмут

ФИГУРЫ КОНТРАСТА КАК СПОСОБ СОЗДАНИЯ ИРОНИЧЕСКОГО СМЫСЛА (НА МАТЕРИАЛЕ СОВРЕМЕННЫХ ОДНОСТИШИЙ)

В статье изучаются стилистические приемы организации контраста в современных моностихах. Описываются языковые средства, способные участвовать в порождении эффекта обманутого ожидания; выделяются факторы, обеспечивающие стилистическую выразительность контрастирующих единиц; исследуются условия их реализации в тексте. Охарактеризованы разнообразные стилистические фигуры, создающие контраст на уровне линейных и нелинейных отношений между противоположными понятиями.

Ключевые слова: контраст, антонимы, антитеза, антифразис, оксюморон, дистинкция, диалога, плака.